

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ФАКУЛЬТЕТ №4

**КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА
СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

Освітній рівень перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма Економічна безпека підприємства

Шифр за ОПП: ОК - 18

Мова навчання: українська

Кропивницький 2023

Розробник:

КОЛЕСНИК Тетяна, професор кафедри
цивільного, трудового права та права соціального забезпечення,
доктор юридичних наук, професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки
Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Сергій ВАСИЛЬЄВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
Економічна безпека підприємства
«25» серпня 2023 р.

Гарант ОПП

Олена ГУЗЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська	
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Кількість кредитів:	5	
Загальна кількість годин:	150	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Рік підготовки:	2-й	2-й
Семестр:	4-й	4-й
Лекції:	24 години	8 годин
Семінарські:	26 годин	8 годин
Практичні:		-
Самостійна робота:	100 годин	134 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	екзамен	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:4	1:5

1. 2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є: формування у здобувачів вищої освіти системи базових знань у сфері менеджменту, сучасного управлінського мислення, розуміння концептуальних засад системного управління, набуття вмінь та навичок аналізу процесів і явищ, які протікають в організації, умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Завданням дисципліни є: засвоєння здобувачами вищої освіти сутності менеджменту, основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання організаціями базових інструментів управління; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити навчальної дисципліни: «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання		
	ПРН 6	ПРН 14	ПРН 18
Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	+		
Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку		+	
Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність			+

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні поняття та терміни теорії менеджменту;
- сутність основних понять менеджменту та управління;
- сутність основних функцій менеджменту;
- технології розроблення й ухвалення рішень в менеджменті;
- принципи та методи налагодження ефективної комунікації у процесі управління;
- спеціальну термінологією в області менеджменту.

вміти:

- організувати ефективну комунікаційну взаємодію та налагоджувати системне управління організацією;
- організувати самоменеджмент та планувати власну кар'єру;
- організувати практичну роботу з управління людьми в сучасних організаціях;
- здійснювати аналіз діяльності системи управління організації;
- використовувати відповідно до ситуації методи прийняття управлінських рішень та здійснювати комплекс дій для їх реалізації;
- обирати та використовувати відповідний ситуації стиль лідерства, що ґрунтується на відповідних видах та формах влади та управлінського впливу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі						
		л	п/ с	лаб	інд	ср		л	п/ с	лаб	ін д	ср		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. Основні поняття статистики та характеристика аналітичної статистики														
Тема 1. Поняття менеджменту як науки: сутність, роль та методологічні основи.	14	2	2			10	15	2					13	
Тема 2. Принципи менеджменту, закони та закономірності.	14	2	2			10	15		2				13	
Тема 3. Система та процес управління.	14	2	2			10	16	2					14	
Тема 4. Систематизація та планування в менеджменті.	14	2	2			10	16		2				14	
Тема 5. Організування як загальна функція менеджменту.	14	2	2			10	15	2					13	
Тема 6. Стратегічний менеджмент у системі управління підприємством.	14	2	2			10	15		2				13	
Тема 7. Маркетинг-менеджмент у системі управління підприємством.	14	2	2			10	15		2				13	
Тема 8. Кадровий менеджмент у системі управління підприємством.	16	2	4			10	14						14	
Тема 9. Інноваційний менеджмент у системі управління підприємством.	18	4	4			10	15	2					13	
Тема 10. Керівництво та лідерство.	18	4	4			10	14						14	
Разом за змістовним модулем	150	24	26			100	150	8	8				134	
Усього годин	150	24	26			100	150	8	8				134	

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Основні поняття менеджменту та характеристика процесів управління»

Тема 1. Поняття менеджменту як науки: сутність, роль та методологічні основи

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання:

вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 2. Принципи менеджменту, закони та закономірності.

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Система та процес управління.

Процес управління як система взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень.

Тема 4. Систематизація та планування в менеджменті.

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування. Політика, правила, процедури. Класифікація цілей організації. Процес постановки цілей.

Тема 5. Організування як загальна функція менеджменту.

Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія структур організації.

Тема 6. Стратегічний менеджмент у системі управління підприємством.

Сутність і особливості стратегічного менеджменту. Підходи до визначення ролі стратегічного управління в діяльності організації.

Конкурентні переваги як основа розробки стратегії. Системний характер процесу стратегічного управління. Типи стратегій розвитку бізнесу: корпоративні, бізнес-стратегії, функціональні стратегії, операційні стратегії. Зміст процесу розробки і реалізації стратегії: аналіз середовища, формулювання місії та стратегічних цілей, оцінка та вибір стратегії, реалізація та контроль.

Тема 7. Маркетинг-менеджмент у системі управління підприємством.

Сутність і роль маркетингу в системі управління організацією. Концепції управління маркетингом. Зміст маркетингової діяльності: дослідження і сегментація ринку, товарна, марочна, цінова, сервісна, збутова, комунікаційна політика. Маркетингове планування. Розробка маркетингової стратегії. Маркетинговий контроль, його напрями і види. Служба маркетингу підприємства: місце у системі управління, типи організаційної структури, основні завдання.

Тема 8. Кадровий менеджмент у системі управління підприємством.

Кадрова політика і стратегія організації. Система управління персоналом, її підсистеми. Принципи, методи і завдання управління персоналом. Служба управління персоналом організації, її завдання, типи структури, місце у системі управління. Персонал як об'єкт кадрової роботи, його структура і специфіка. Процес управління персоналом: планування потреби в персоналі, організація комплектування штату, оцінювання і атестація персоналу, навчання і підвищення кваліфікації, скорочення персоналу. Управління поведінкою персоналу. Управління стабілізацією колективу.

Тема 9. Інноваційний менеджмент у системі управління підприємством.

Економічна сутність інновацій, їх специфіка, класифікація та взаємозв'язок. Мета, завдання і функції інноваційного менеджменту. Сфери дії інноваційних процесів на підприємстві. Вибір інноваційної стратегії та управління нею на підприємстві. Управління виробничими інноваційними технологіями. Управління інноваційними та дослідницькими проектами. Ефективність використання інновацій.

Тема 10. Керівництво та лідерство.

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керування та континууму стилів керування. Характеристика та класифікація стилів

керування. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання роботи здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до загально університетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання:

Форма навчання	Робота на семінарських заняттях	Самостійна робота	Модульний контроль	Екзамен	Разом
денна форма навчання	30	20	40	10	100

для заочної форми навчання:

Форма навчання	Робота на семінарських заняттях	Самостійна робота	Модульний контроль	Екзамен	Разом
заочна форма навчання	20	20	-	60	100

Критерії оцінювання усної відповіді на семінарському занятті:

Кількість балів	Критерії для оцінювання
5 б.	Здобувач/здобувачка виявили всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу, глибоко засвоїли основну й додаткову літературу з теми, рекомендовану планом. Доповідають активно й упевнено, не прив'язані до конспекту. Відповідь вирізняється багатством і точністю використаних термінів. Матеріал викладається послідовно й логічно. У розумінні та викладі навчального матеріалу студент, студентка виявляють науковий підхід і творчі здібності. Після завершення доповіді відповідають на всі питання викладача та студентів навчальної групи (викладач має право поставити до трьох коротких питань за темою заняття загалом).
4 б.	Здобувач/здобувачка виявляють достатньо повне знання матеріалу, не припускають у відповіді суттєвих помилок, проробили основну літературу, рекомендовану викладачем у плані семінарського заняття. Дають відповіді на запитання викладача та інших студентів. Часто звертаються до конспекту.
3 б.	Здобувач/здобувачка виявляють знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач, доповідачка прикуті до конспекту, без допомоги якого матеріалом володіють не достатньо, припускаються помилки. Матеріал частково розкриває проблему. Відповідають на поставлені запитання з помилками, однак спроможні зі сторонньою допомогою виправити їх.
0 б.	Здобувач/здобувачка читає з конспекту. Проблема розкривають

поверхово чи фрагментарно. На запитання викладача та інших студентів відповіді не можуть. Відповіді немає або вона абсолютно не розкриває сутності питання.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

- оцінка «5» високий рівень – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

- оцінка «5» високий рівень – здобувач вищої освіти повністю правильно вирішив задачу, дав відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач вищої освіти повністю правильно вирішив задачу, дав відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач вищої освіти дав відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач вищої освіти не правильно вирішив задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач повинен аргументовано мотивувати.

Критерії оцінювання модульного контролю

Відповідь на всі питання оцінюється з такою диференціацією:

37-40 балів – «5» відмінно - якщо відповідали на всі питання та відповідь містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу; правильно сформульовані відповідні тлумачення; містить аналіз нормативно-правових актів; містить поряд з теоретичним матеріалом фактичні дані, судову практику тощо; матеріал викладений логічно і грамотно.

30-36 балів – «4» добре – якщо відповідали на всі запитання, однак відповідь на кожне з питань має такі недоліки: є неповною, є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, назв та змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ; не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела; викладена з порушенням логіки подання матеріалу.

20-29 балів – «3» задовільно – якщо відповідали на поставлені запитання, проте відповідь на окремі є неправильною або частково розкриває питання, допущені змістовні помилки, має неточності.

0-19 балів – «0»- незадовільно - якщо не відповідали на поставлені запитання/відповіли на поставлені запитання, проте відповідь є неправильною або частково розкриває питання, допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань або їх безсистемність та поверховість, незнання основних положень тем модулю.

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 20 =$$

При оцінюванні екзамену на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- **9-10 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю виконав/виконала завдання та надав/надала правильне юридичне тлумачення отриманим результатам (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань).

- **7-8 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти виконав/виконала завдання та допустив/допустила незначні помилки, що суттєво не впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-80% тестових завдань);

- **5-6 балів** – здобувач/здобувачка рівня вищої освіти надав/надала ідею розв'язання завдання, але у розрахунках або в юридичних висновках існують значні помилки, які приводять до викривлення рішення (або правильно відповів/відповіла на 50-60% тестових завдань);

- **0-4 балів** – здобувач/здобувачка вищої не може виконати завдання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

При оцінюванні екзамену на заочній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 50-60 балів – «зараховано» – здобувач вищої освіти повністю виконав завдання та надав вірне тлумачення отриманим результатам (або правильно відповів на 50-60 тестових завдань).

- 40-49 балів – «зараховано» – здобувач вищої освіти виконав завдання та допустив незначні помилки, що суттєво не впливають на загальний висновок (або правильно відповів на 40-49 тестових завдань);

- 30-39 балів – «зараховано» – здобувач вищої освіти надав ідею розв’язання завдання, але у розрахунках або в висновках існують значні помилки, які приводять до викривлення рішення(або правильно відповів на 30-39 тестових завдань);

- 0-29 балів – «незараховано» – здобувач вищої освіти не може виконати завдання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів на 0-29 тестових завдань).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач вищої освіти повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Навчальна література:

Основна:

1. Гуторова О. О. Менеджмент організації: навч. посіб. Харків: Харк. нац. аграр. ун-т., 2017. 267 с.
2. Довгань Л. Є., Малик І. П., Мохонько Г. А., Шкробот М.В. Менеджмент організацій: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 271 с.
3. Козирєва О. В., Овсієнко О. В. Організація праці менеджера: навч. посіб. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2019. 203 с.
4. Колот А. М. Мотиваційний менеджмент : підручник / А. М. Колот, С.О. Цимбалюк. К. : КНЕУ, 2018. 479 с.
5. Краснокутська Н.С., Нащекіна О.М., Замула О.В. та ін. Менеджмент: навчальний посібник. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.
6. Менеджмент : Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін.. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.
https://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/40291/5/Book_2019_Krasnokutska_Menedzhment.pdf
7. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир: Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
<https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8068/1/Менеджмент.pdf>
8. Менеджмент. Практичний курс: навч. посіб. / За заг. ред. Л. М. Черчик Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені лесеї України, 2017. 278 с.
9. Менеджмент: навч. посіб. / Г. О. Дорошенко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г.О. Дорошенко. Харків : ВСВ-Принт, 2015. 299 с.
10. Менеджмент: навч. посіб. / За заг. редакція Г. Є. Мошека. Київ: Ліра-К, 2015. 550 с.
11. Назарчук Т. В., Косіюк О. М. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 560 с.
12. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с.
<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41193/1/Managment.pdf>
13. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 360 с.
14. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Кондор, 2018. 434 с.
15. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2017 р. 252 с.

16. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: Навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2017 р. 252 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31710/1/Менеджмент%20Шкільняк.pdf>

Допоміжна:

1. Іванова С. Мистецтво добору персоналу. Як оцінити людину за годину. Київ: Моноліт-Bizz, 2019. 304 с.
2. Левицька І.В. Менеджмент підприємств за кризових умов. Львів: Новий світ-2000, 2020. 176 с.
3. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2016. 312 с.
4. Управління персоналом підприємства : навч. посіб. / Криворучко О. М., Водолажська Т. О. Харків : ХНАДУ, 2016. 200 с.
5. Технології управління персоналом : монографія / Гавриш О. А., Довгань Л. Є., Крейдич І. М., Семенченко Н. В. Київ : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2017. 528 с.
6. Сучасні технології управління персоналом : навчальний посібник / Т. І. Балановська, М. В. Михайліченко, А. В. Троян. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2020. 466 с.
7. Волянська-Савчук Л.В., Мацишина М.В. Використання інноваційних персонал-технологій в управлінні персоналом на підприємствах. Економіка і організація управління. 2019. № 1 (33). С. 33-42.
8. Єлісеєва О.К., Третяк О.О., Узунов В.В. Методи та моделі в управлінні персоналом: Монографія Під. ред. д.е.н., проф. В.М. Узунова, к.т.н. О.К. Єлісеєвої. Дніпропетровськ: «ІМА-прес», 2017. 188 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронні новини Центру Креативного Управління (Center for Creative Leadership). URL: <http://www.ccl.org/>.
2. Інтернет-портал для управлінців Management.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua> .
3. Інформаційний бізнес портал «Про бізнес». URL: <http://obiznese.com/>
4. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> .
5. Урядовий портал Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>